

Potřebují pocítit teplo moci Ducha svatého, který by je rozmrazil. Věřící takového typu se na jednom modlitebním setkání modlil takto: „Pane Bože, pokud by byla dnes rozžehnutá jen jediná jiskřička tvé milosti, prosíme tě, abys ji zaléval.“ Dobrovolníků, kteří rádi zalévají jiskřičky, je žel v každé církvi víc než dost.

Jeden z nejlepších amerických kazatelů popsal zážitek z jednoho shromáždění takto: „Snažil jsem se ze všech sil, ale evangelium, které jsem kázal, bylo bez chuti. A pak se objeví host, který káže evangelium tak čerstvým způsobem a s takovou mocí, že si lidé musí držet klobouky, aby je vanutí Ducha neodfouklo.“

Jeden z návštěvníků sboru Keuka Ashram v New Yorku přiznal: „Předstírám, že jsem povrchní člověk. Je to tak snazší. Ale ubližuji tím sám sobě i své víře.“ O další člence sboru se říkalo: „Věří tak trochu ve všechno.“ Připomíná mi to situaci během voleb v Indii. Kvůli velkému počtu ngramotných voličů má hlasovací urna pro každou stranu přidělený specifický symbol. Jeden volič své dilema vyřešil svérázně. Roztrhal svůj hlasovací lístek na deset kousků a do každé urny vhodil jeden kousek. Volil tedy všechny, ale zároveň nikoho. Dr. Samuel Johnson se vyjádřil velmi pregnantně: „Mnozí usilují o to, aby se stali vším, avšak nakonec se nestanou ničím.“ Lidé jsou tak otevření novému, že jejich mysl je jako síto. Nic neudrží.

Potřeba nového obráčení

Co s lidmi, kteří prožili konverzi, ale časem tato zkušenost vybledla a vyvanula? Zkušenost psychologů naznačuje, že většina lidí potřebuje znovuzrození zažít opět ve středním věku. Hazzlit napsal o Coleridgovi, když přešel čtyřicítku: „Vše, co dokázal, se odehrálo před dvaceti lety. Od té doby žije jenom z ozvěny svého hlasu.“ Mnozí žijí duchovně z ozvěny svého hlasu. Naslouchají minulosti a neprožívají přítomnost. Adolf von Harnack, významný církevní historik, také mluvil o pocitu vnitřního vytěkání: „Původní nadšení vyprchá a objeví se náboženství formy a zákona.“ Vysoce postavený katolický duchovní prohlásil: „Je mi jedno, co se děje ve světě kolem. Hlavní je, abych každé ráno mohl vysloužit mši.“ Mši ano, ale s jakým obsahem?

Křesťan, který ztrácí obsah, začne své nitro zahlcovat triviálními náboženskými úkony. Nádherně to ilustruje rčení: „Když zjistil, že se ztratil, přidal do kroku.“ Namísto požehnání prožíváme zaneprázdněnost.

Ráno jsem vylezl na kopec, abych se modlil, a všiml jsem si psa, který objevil něco v křoví. Mrskání ocasu jasně prozrazovalo jeho nadšení. Čekal jsem, že z křoví vyžene alespoň zajíce, ale pes honil pouze cvrčky. Tolik času a energie věnované pouze cvrčkům! Mnohé ze sborových aktivit jsou

také honěním cvrčků. Jsme zaneprázdněni řešením nesmyslů.

Mnoho misijní práce se nevykoná, protože misionář řeší své osobní problémy. Jednou jsem vedl rozhovor s mladou misionářkou, která se chystala opustit své poslání. „V čem podle tebe tkví hlavní problém?“ ptal jsem se.

„Sedím na sudu se střelným prachem,“ odpověděla.

„A co je tím střelným prachem?“ zajímalo mě.

„Já sama. Jsem rozpolcená. Polovina mého já nikdy nechtěla dělat misionářskou práci a druhá polovina se děsila toho, že kdyby ji odmítla, byla by ztracená.“

Odpověděl jsem: „Nemůžeš být naplno ani jedna z těch dvou osob, protože obě ti přinášejí pouze bolest. Potřebuješ se obrátit a stát se novým člověkem, jiným než ti dva staří.“

Pochopila, že to je jediná cesta ven. Obrácení je jediná cesta ven pro každého člověka na světě. Nikak mě nepřekvapila zpráva dánského lékaře, který pracoval v Africe: „Devadesát devět procent misionářů, kteří odejdou ze své práce, odchází z důvodu nemoci vyvolané emocionálními a psychickými problémy.“ V tom ale nepomůže změna klimatu, jediné odevzdání se Bohu.

Spisovatel Alexander Pope napsal: „Ach, Pane, učiň mě lepším člověkem.“ A sám sobě osvěceným způsobem odpověděl: „Bylo by jednodušší učinit

tě novým člověkem.“ Lidé nepotřebují zalátat a zalépit, nýbrž obrátit a narodit se znovu. Ve skupině jsem pracoval s podnikatelem, který k potřebě znovuzrození dospěl po letech vydělávání peněz. Mnohé z nás musí život chytit za límec a postavit před nutnost obrácení.

Někdo se kdysi otázal George Whitefielda, proč tak často káže na text: „Nenarodí-li se kdo znovu, nemůže spatřit Boží království“. Whitefield se podíval tázajícímu do očí a odpověděl: „Protože se potřebujete znovu narodit.“ Whitefield pronesl více než tři sta kázání založených na tomto textu. Život sám káže o důležitosti tohoto verše v ordinacích lékařů, v pracovních psychologů, v zasedacích místnostech, v továrnách, na mezinárodních konferencích, v našich domovech i přímo v našich srdcích. Kdosi v našem ášramu o mně řekl: „Bratr Stanley by se bez Ducha svatého úplně rozsypal.“ A měl pravdu, hlubokou pravdu. My všichni se bez Ducha svatého a jeho obnovující síly hroutíme. I naše domovy se rozpadají. Souhlasím s výrokem, že „devadesát procent domácností má nevyřešený problém“.

Jeden bystrý ateista jednou oslovil mého přítele duchovního a řekl mu: „Vy nemusíte vytvářet poptávku po vašem zboží. Poptávka má chemický základ. Už teď je v každém přítomná.“ Potřeba obrácení není zapsána pouze v Bibli. Je zapsána do kódu našeho bytí a do kódu našich vztahů. Život se nedá

žít, pokud není konvertován směrem k něčemu vyššímu. Jinak se potácí od průšvihu k průšvihu a od problému k problému. Sir Philip Sidney trefně pojmenoval realitu našeho života: „Pomoz mi ukončit občanské války, které zuří v mém nitru.“ Každý člověk, který nenašel smíření s Bohem, prožívá občanskou válku ve své duši. Pokud neumíme žít s Bohem, neumíme žít ani sami se sebou. Psycholog William James říká: „Peklo, které máme prožívat po smrti, o kterém mluví teologie, není v ničem horší než peklo, které si chystáme sami pro sebe na tomto světě tím, že svůj charakter formujeme nesprávným způsobem.“

Vše z toho, co jsme v této kapitole zmínili, směřuje k jedinému cíli: Konverze je nezbytná pro dobré lidi, zlé lidi i ty, kterým je to jedno. Bez ní nejsou dobří dost dobří, špatní jsou příliš špatní a lhostejní nikde nenaleznou impuls, který by je probudil. Slova Ježíše Krista – „Musíte se znovu narodit“ – jsou dnes velmi naléhavým poselstvím.

Tato kapitola pochází z knihy E. Stanley Jonese Obrácení (Conversion, Nashville: Abingdon, 1959). Použito se svolením autora. Podobně jako následující kapitoly byl původní text gramaticky i obsahově upraven.

Narozen podruhé

Lee Venden

Nyní budeme přemýšlet o tom, co vlastně obrácení je a jak se odehrává. Konverze, znovuzrození, se děje v okamžiku, kdy se dostaneme na hranu svých možností a přicházíme k Ježíši. Obrácení je absolutní závislost na něm, ne na nás. Jedná se o nadpřirozenou aktivitu Ducha svatého v srdci člověka, který vede ke změně postoje k Bohu a k rozvoji vzájemného poznání mezi Bohem a člověkem. Když se narodíme znovu, přicházíme k Bohu a začínají nás těšit duchovní věci, které pro nás v době, kdy jsme byli vůči Bohu nepřátelští, byly pouze snůškou nesmyslů.

Když jsem vyrůstal, přátelil jsem se s Kelly. Naši rodiče byli spolužáci a během svého života se často a rádi stýkali. Byli jsme s Kelly kamarádi na základní škole, střední škole i na vysoké. Trávili jsme společně hodně času a povídali si o mnoha tématech. Podporovali jsme se a radili si; vybavuji

si, že jsem sbalil několik holek díky radám, které mi dala Kelly.

Několikrát se stalo, že mí přátelé zmínili možnost, že bychom s Kelly mohli začít chodit. Podobně i Kellyini přátelé měli pocit, že bychom se k sobě skvěle hodili. Nejprve jsme nad tím oba jen mávli rukou. Posléze přišli s podobnými nápady i naši rodiče a já jsem se začal na Kelly dívat jiným pohledem.

Byla hezká, chytrá, vtipná, sportovně založená a duchovní. Měla všechny vlastnosti, které jsem hledal u své životní partnerky. Nevím, zda Kelly uplatnila podobný výčet adjektiv na mě, ale domluvili jsme se, že spolu zkusíme chodit.

V té chvíli jsme však narazili na nepřekonatelnou zeď. Ani jeden z nás se nedokázal do toho druhého zamilovat. A to jsme to zkoušeli! Chodili jsme spolu na rande. Pracovali jsme na zamilovanosti. Shodli jsme se, že jsme pro sebe ideální volba. Nedokázali jsme si představit člověka, který by s námi měl tolik společného. A mluvili jsme o tom, proč věci prostě nemůžou zapadnout. Snažili jsme se ze všech sil, ale plamen se nevzňal. Ani jiskřička nepřelétla. Bylo velmi frustrující najít konečně *toho pravého*, a přesto nemít chuť se líbat, tulit a držet se za ruce. Nakonec jsme to vzdali.

Po několika letech jsem potkal Marii. Chemie mezi námi fungovala od prvního okamžiku. Nižak jsme se nesnažili, prostě to tak bylo. Nebyla to

jiskra. Byla to nukleární reakce a za necelý rok jsme se vzali. Od té doby se líbáme, tulíme a držíme se za ruce. Rozdíl mezi oběma vztahy tkvěl v náhlém zlomu, který druhý vztah přeměnil v lásku.

Mrtvolné vztahy i divoké lásky mají něco společného s rozhovorem, který Ježíš Nazaretský vedl s mužem jménem Nikodém. Během noci spolu hovořili o obrácení. Ježíš jej nazýval „druhé narození“ a stavěl ho jako podmínku vstupu do nebeského království. Nikodém kladl Ježíšovi logickou otázku: „Jak se může člověk znovu narodit?“ Mám za to, že se jedná o velmi dobrou otázku.

Subjekt konverze je klíčový a zároveň problematický, protože nikdo se nemůže obrátit sám. Konverze je zázrak. Pokud mi tedy někdo připomíná, že bych se měl obrátit, a já ještě obrácený nejsem, mohu s tím vůbec něco dělat? Může člověk vstát z mrtvých? Může se člověk přimět k tomu, aby se zamiloval do Ježíše, prostě tak, že si poručí? Mohu si dát předsevzetí: „Zamiluji se do Ježíše, budu ho ctít a budu plný čistých myšlenek a čestného odevzdání?“ Můžeme vůbec něco dělat? Řekl o tom Ježíš něco Nikodémovi?

Než začneme přemýšlet o jejich dialogu, dovolte mi říct několik slov k samotnému Nikodémovi. Co to bylo za člověka?

Zaprvé, nikdo se nestal členem židovské ve-lerady, sanhedrinu, pokud nebyl vysoce vzdělaný. Nikodém byl schopný člověk. Z křesťanské

perspektivy bychom řekli, že se jednalo o čtvrtou generaci křesťana.

Když Ježíš vyháněl směnárníky z chrámu, Nikodém ho pozoroval ukrytý za sloupem. Dobře si všímal, co se dělo, když obchodníci museli odejít. Chrám naplnili obyčejní lidé, kteří hledali uzdravení a útěchu. Od té chvíle seděl s hlavou skloněnou nad Písmo a hledal, co se v nich říká o budoucím Mesiáši a jeho díle. Začínal věřit tomu, že Ježíš je výjimečný a že mezi proroctvími, která studoval, a chudým tesařem z Nazareta je hluboká souvislost.

Chtěl zjistit, kde Ježíš přespí, aby se s ním pod příkrovem tmy mohl setkat. Začal komplimentem: „Mistře, víme, že jsi učitel, který přišel od Boha.“ Snažil se otevřít téma, které ho zajímalo: „Mohli bychom mluvit o náboženství?“

Snadno bych si mohl nalhat, že jsem křesťanem, protože dokážu mluvit zasvěceně o biblických tématech. Nechci tvrdit, že studovat teologii není důležité, ale pouhé religionistické studium z vás věřícího člověka neudělá.

Nikodém, vzdělaný náboženský představitel, který věří, že Ježíš je zvláštní, chce začít dialog. Ježíš na Nikodéma pohlédl a pronesl větu, která musela být šokující. Řekl: „Pravím tobě, nenarodí-li se kdo znovu, nemůže spatřit království Boží“ [13,3].

Dlouhé roky jsem se domníval, že Ježíš říká: „pokud neprožiješ obrácení, nedostaneš se do

nebe“. Nicméně pozorné čtení nás musí vést k jinému závěru. Nikodém začíná rozhovor prosbou, aby se bavili o věcech víry, a Ježíš okamžitě reaguje: „Nikodéme, pokud se nenarodíš znovu, tedy neprožiješ konverzi, nemůžeš ani vidět duchovní věci. Jsou mimo tvou schopnost myšlení. Nemůžeme mluvit o věcech víry, protože bys je nepochopil. Nemáš tušení, o co se jedná. Duchovní věci lze rozpoznávat pouze duchovně, a to dokážou pouze lidé, kteří mají obrácené srdce.“

Vidíš?

Uvnitř Vědeckého pacifického centra v Seattlu můžete najít sadu určenou k testování barvosleposti. Test sestává z třiceti jednotlivých listů pokrytých různobarevnými tvary a vzorci. Každý tvar má ve středu skryté číslo. Trik je v tom, že barvoslepý člověk čísla neuvidí, i když se bude hodně snažit.

Prohlížel jsem si test a zaujalo mě, že na II. obrázku číslo nevidím. Doprovodný text mě informoval, že jsem barvoslepý vůči červené barvě. Nikdy jsem neměl pocit, že bych červenou neviděl, takže jsem zavolał dceru a zeptal se, jaké vidí číslo na obrázku č. II. „To je třináctka, tati,“ odpověděla.

Za chvíli šel kolem syn, a tak jsem vyzkoušel obrázek i na něm.

„Co vidíš?“ oslovil jsem ho a ukazoval na list papíru.

„Vidím třináctku,“ odpověděl.

Poprosil jsem ho, aby mi ukázal, kde přesně třináctka je, a on objel tvar čísla třináct prstem na pa-píře. „Tady je, tati,“ řekl. Ale i když jsem dokázal sledovat jeho prst, číslo jsem neviděl.

V tom okamžiku jsem si vzpomněl na jeden moment: byli jsme s rodinou na výletě a já jsem si nevšiml květin, které rostly u cesty. Když jsem se zahleděl směrem, kterým ukazovali, jasně jsem poznal kopretiny i slunečnice, ale vlčí máky jsem stěží rozeznal. Teprve když jsme vystoupili z auta a došli blíže, tak jsem ty rudé květy uviděl. Došlo mi, že červenou barvu vidím, ale ne pokud je skryta mezi záplavou jiných barev.

Třicet šest let jsem netušil, že mám podobný problém. Víím, *co* jsem měl vidět. Četl jsem o tom, čeho si mám všítat. Lidé, které znám, které miluji a kterým důvěřuji, mě ujišťovali, že *oni* to viděli. Pokoušeli se mi pomoci vidět to také. Přesvědčovali mě, že to tam je. Objeli obrys čísla prstem – a já jsem ho neviděl. Problém byl v mých očích. Snad kdyby je někdo zázračně uzdravil, mohl bych červenou třináctku zahlédnout.

Tento příklad dokonale ilustruje problém, který máme s neobráceným srdcem. Není naše chyba, že nevidíme rudou třináctku na obrázku č. 11. Není třeba se bičovat, že číslo nevidíme. Jako slepec, který požádal Ježíše, aby mu otevřel oči (Mt 20,30-34), i my jsme se narodili slepí. Zrak je zázrak z nebes.

Ježíš mu vlastně odpověděl: „Niku, vždyť ty ani nezahlédneš Boží království, pokud se znovu nenarodíš.“ Nikodém přišel na teologickou diskuzi, ale Ježíš mu řekl něco, co musíme pochopit my všichni. „Nepotřebuješ teoretické znalosti, ale duchovní obnovení. Nepotřebuješ uspokojit svou zvědavost, potřebuješ nové srdce. Musíš přijmout nový život shůry a pak budeš schopen ocenit nebeský rozměr života. Dokud neprojdeš změnou a vše v tobě nebude nové, nemá smysl, abychom spolu hovořili o mém poslání.“

Všimli jste si, jak důležité je obrácení? Nezapomínejte, s kým Ježíš hovoří. Nikodém je vzdělaný církevní zaměstnanec. Již dříve slyšel kázat Jana Křtitele, ale nic zvláštního to s ním neudělalo. Nikodém byl člověk, který „žil dobře“. Ani ve snu by ho nenapadlo dělat něco zlého. Morální standard jeho života byl vysoký. Zároveň byl laskavý a štedrý. Desátky odváděl poctivě a církve podporoval nejen svými penězi, ale věnoval jí i svůj volný čas. Ve svém životě se cítil bezpečně a šokovalo ho, že někdo mluví o království, které je příliš čisté, než aby do něho mohl vstoupit.

Nikodém byl rozpolcený. Děsilo ho, že by o něco mohl přijít. Všechno ve svém životě dělal správně. Nebylo pro něj příjemné slyšet, že mu něco chybí.

Ježíš řekl: „Amen, amen, pravím tobě, nenarodí-li se kdo znovu, nemůže spatřit království Boží.“

Nikodém mu řekl: „Jak se může člověk narodit, když je už starý? Nemůže přece vstoupit do těla své matky a podruhé se narodit“ (13,4). Jak se to může stát!? Nikodém nechápal, o čem Ježíš mluví. Ani *my* to nechápeme. Ani *my* nevidíme na obrázku ukrytou třináctku.

Ježíš na Nikodémovu otázku odpověděl: „... pravím tobě, nenarodí-li se kdo z vody a z Ducha, nemůže vejít do království Božího“ (viz verš 5).

Ježíš tím Nikodémovi vysvětluje: „Ty se chceš znovu narodit? Tak mě dobře poslouchej: Nové narození není ve *tvé* moci. Je v moci Ducha. Je nadpřirozené.“

Ježíš se nepouští do jalových teologických spekulací. Nedebatuje, ale *mluví o Duchu*. „Nikodéme, víš, jak vane vítr? Podívej se, jak se jeho vlivem pohybuje listí ve větvích. Když vane vítr, nevidíš ho, ale vidíš následky jeho vlivu. Podobně je to i s Duchem. Ducha nevidíš, ale když začne vanout ve tvém srdci, uvidíš výsledky jeho práce. Potom *pochopíš*. Bude to jiné. Přítomnost Ducha prožiješ *ty*, ale bude to *jeho* práce. Duch sám dává nové narození“ (viz verše 6-8).

Je to jasné? Cítili byste se lépe, kdybyste stáli na Nikodémově místě? Skoro jako bych slyšel jeho reakci: „Tak dobře. Teď je to jasné. Díky za vyčerpávající odpovědi. Přišel jsem si promluvit o duchovních věcech a ty mi řekneš, že bez nového narození je nevidím. Já se zeptám, jak se to může stát, a ty